

публічної адміністрації; тобто громадяни України практично позбавлені такого свого права). Створення нової публічної адміністрації (точніше реформування старої публічної адміністрації) вимагає також реформування адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування, насамперед, в інтересах громадян України. Побудова демократичної, правової держави потребує чіткого наукового уявлення про ознаки, особливості, властивості, характерні риси управління, що притаманні всім суспільствам на різних стадіях розвитку. Поряд з цим надзвичайно важливе розуміння характеру державного (у широкому розумінні – публічного) управління, здійснюваного у конкретних просторових рамках.

Наталія ТІШКОВА

*к.держ.упр., начальник відділу
у Департаменті екології
та природних ресурсів
Дніпропетровської ОДА*

КОНЦЕПЦІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОМИСЛОВОГО ЗАБРУДНЕННЯ

Розробка Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення (далі – Концепція) здійснюється у рамках виконання Угоди про асоціацію з ЄС та є одним із важливих зобов'язань України у напрямку адаптації національного законодавства до норм та стандартів ЄС, а саме Директиви 2010/75/ЄС про промислове забруднення (інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення).

Концепцією передбачено передусім реформування дозвільної системи та поступове зменшення обсягів забруднення навколишнього середовища промисловими підприємствами. Зокрема, йдеться про впровадження інтегрованого дозволу та найкращих доступних технологій і методів управління (НДТМ) [1]. Впровадження Директиви 2010/75/ЄС передбачає застосування комплексного міжсередовищного підходу, що є одним із стандартів управління охороною довкілля на рівні європейської спільноти, адже її реалізація тісно взаємопов'язана із виконанням ще семи директив, які регулюють діяльність співтовариства у сферах охорони атмосферного повітря та водних ресурсів, поводження з відходами тощо.

Основні елементи Директиви:

- комплексний підхід – запобігання перехресному впливу переміщення забруднення між різними компонентами довкілля;
- диференційований підхід до регулювання – передбачає орієнтацію на граничні значення виробничих потужностей та продуктивності виробництва;

- впровадження найкращих доступних технологій і методів управління;
- моніторинг, звітність та контроль;
- доступ до інформації та участь громадськості у процесі прийняття рішень [2].

Проект Концепції пропонує три варіанти посилення контролю з боку держави за обсягами промислового забруднення. Зокрема, один з них передбачає об'єднання всіх дозволів (на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, на спеціальне водокористування та на здійснення операцій у сфері управління відходами) в єдиний консолідуючий документ. Також передбачено створення інформаційної системи, де б кожен бажаючий міг довідатися про фактичні обсяги забруднення.

До сфери регулювання інтегрованого дозволу потрапляють:

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- спеціальне водокористування (поверхневі та підземні води);
- скиди промислових стічних вод в системи централізованого водовідведення;
- управління відходами;
- охорона ґрунтів;
- ефективність енергоспоживання та використання сировини;
- вимоги до моніторингу та звітності;
- запобігання аваріям та дії у випадку аварійної ситуації, інше [1].

Це один із найскладніших напрямів виконання Угоди про асоціацію, але є вкрай необхідним для забезпечення права громадян на чисте довкілля і зменшення ризиків для їх здоров'я та життя, що викликані саме забрудненнями промислових підприємств. Впровадження Директиви про промислове забруднення вимагатиме консолідованих зусиль з боку держави, бізнесу та громадськості. Очікується, що схвалення Концепції стане першим кроком у поетапній зміні підходів саме до видачі дозволів великим підприємствам-забруднювачам.

Потрібно зазначити, що в державах-членах ЄС практика запровадження інтегрованого дозволу, незважаючи на складність процесу, показала відчутний ефект для покращення довкілля та здоров'я людей. Варто пригадати у цьому напрямку досвід Польщі, запозичення якого має стати корисним для України. Важливим позитивним моментом стала злагоджена та ефективна діяльність саме регіональних інспекцій з охорони навколишнього середовища. Так, з 1 січня 2004 р. по 31 грудня 2007 р. зазначеними інспекціями проводились перевірки щодо закриття 836 об'єктів, які не отримали інтегрованих дозволів (28 % від загальної кількості). У результаті за цей період 221 об'єкт, що не мав необхідного дозволу, був закритий [3].

Це стало суттєвим поштовхом для підприємств швидше адаптуватись до європейських стандартів, а важелі впливу, які були застосовані з боку органів влади, свідчать про пріоритетність питань

охорони навколишнього середовища для польської влади. Приклад впровадження Директиви про промислове забруднення у Польщі показує, як для деяких підприємств вступ до ЄС може стати необхідністю припинення їх діяльності, у зв'язку з невиконанням нових стандартів з охорони навколишнього середовища.

Процедура запровадження інтегрованого дозволу в Україні, на жаль, не вирішує проблеми збільшення повноважень регіональних органів влади, залишаючи за центральним рівнем достатнє коло функцій саме з реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього середовища. Мова йде про видачу дозвільних документів для підприємств першої групи – найбільш небезпечних з точки зору впливу їх виробничої діяльності на навколишнє середовище. Починаючи з 2012 р. дозвільні документи такі підприємства отримують у Мінприроди України.

Ця проблема є дійсно резонансною, адже зовсім не зрозуміло, чому підприємства, які знаходяться на території певної місцевості та спричиняють негативний вплив на довкілля та здоров'я населення саме цієї місцевості, підпадають під сферу впливу центрального рівня, позбавляючи важелями впливу при цьому регіональний рівень управління. Як показує досвід, підходи до вирішення екологічних проблем на рівні центру не враховують реальний стан справ в регіонах. Така практика існує вже сьомий рік та суттєво перешкоджає у реалізації цілей та завдань, спрямованих на покращення екологічної ситуації в областях. Децентралізація «по-українськи».

Список використаних джерел

1. Проект Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення. – Режим доступу: <https://menr.gov.ua/projects/140/>.
2. Мінприроди розробило Концепцію реалізації державної політики у сфері промислового забруднення. – Режим доступу: <https://menr.gov.ua/news/32895.html>.
3. Тішкова Н. Впровадження реформ у сфері охорони навколишнього середовища: досвід Польщі для України / Н. Тішкова // Економічний розвиток в процесі децентралізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ, 4 листоп. 2015 р. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2015. – С. 106 – 108.

Христина ХАЩИНА

*к.соц.комун., завідувач сектору
звернень громадян та юридичних осіб
Адміністрації Шевченківського району
Харківської міської ради*

СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНА – ЄС В КОНТЕКСТІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ

Базові національні інтереси та геополітичні пріоритети є основою для формування стратегічних завдань і цілей зовнішньополітичного курсу України. На сьогодні базовим національним інтересом та основним геополітичним пріоритетом зовнішньої політики України є її розвиток як незалежної держави разом із збереженням національних цінностей, соціально-культурної ідентичності, забезпеченням економічної безпеки та політичного суверенітету [1].

Напротязі останніх років відбувається процес осмислення концептуальних і тактичних прорахунків, допущених Україною на євроінтеграційному шляху. Ейфоричні настрої минулих років змінилися реалістичним усвідомленням того, що період адаптації України до політико-економічних вимог ЄС буде довготривалим процесом. Становлення та розвиток відносин Україна – ЄС це явище багатоаспектне. Приєднання до європейської спільноти гарантує високі стандарти в економіці і суспільному житті, але поряд з цим вимагає від України здатності взяти на себе юридичні зобов'язання, що випливають з членства в ЄС [5].

Своє головне завдання Україна на сьогоднішньому етапі вбачає в утвердженні європейських цінностей і стандартів в політиці, економіці, соціальній сфері. У цьому – запорука суспільної стабільності і сталого розвитку нашої держави. Політика України щодо розбудови відносин з Європейським Союзом впроваджується відповідно до Закону України від 1 липня 2010 року «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [3]. Відповідно до статті 11 Закону однією з основоположних засад зовнішньої політики України є «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС».

13 березня 2014 року Верховна Рада України прийняла Постанову «Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та першочергові заходи у цьому напрямі», якою підтверджується незворотність курсу України на європейську інтеграцію, метою якої є набуття членства в Європейському Союзі. Було також відзначено, що Україна як європейська держава, яка поділяє спільну історію та цінності з країнами Європейського Союзу, має право подати заявку на набуття членства у Європейському Союзі відповідно до статті 49 Договору про